

ОСВІТА, НАУКА, ІННОВАЦІЇ ЯК КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ КОНКУРЕНТНОГО ЛІДЕРСТВА У ГЛОБАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Литвин І.В.

Національний університет «Львівська політехніка»

Визначено країни-лідери, що стабільно відзначаються високим рівнем розвитку освіти і науки. Проаналізовано основні ключові фактори досягнення ними конкурентного лідерства у глобальній економіці. Досліджено рейтинги країн за різними показниками та критеріями: за глобальним індексом конкурентоспроможності, індексом економіки знань, глобальним індексом інновацій, індексом розвитку людського потенціалу та індексами якості життя.

Ключові слова: глобальна економіка, лідерство, ключові фактори досягнення глобальної конкурентоспроможності.

Постановка проблеми. У світовій економіці нараховують понад 250 країн. Проте лише невелика кількість із них є лідерами за певними показниками. Всі вони відрізняються авторитетом, роллю та значенням у світі, які формуються на основі багатьох якісних і кількісних характеристик, таких, як внесок у світову цивілізацію, кількість населення, розміри території, величина природно-ресурсного потенціалу, рівень економічного розвитку, частка в світовому виробництві чи в наданні послуг, рівень продуктивності праці, індекс людського розвитку, структура економіки та багатьох інших показників.

Лідерство країн у глобальній економіці зазвичай визначається їхнім економічним рівнем розвитку, що є наслідком ефективного використання економічного, освітньо-наукового та інших потенціалів. Актуальним є відстеження ключових факторів, що зумовили досягнення країнами лідерських позицій за показниками економічного розвитку та рівня якості життя як одного із ключових індикаторів сталого розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відокремлення дисципліни глобальна економіка у самостійну науку сприяло поширенню тематики глобальних трансформацій у науковій літературі. Зокрема, вивченню питань становлення глобальної економіки та виявленню ключових факторів конкурентного лідерства у глобальній економіці присвячені праці таких науковців [1-6]: Куцика П.О., Ковтуна О.І., Башнянина Г.І., Брикової І.В., Федірко О.А. та ін. Однак, освітньо-науковий аспект у формуванні глобальних конкурентних переваг досліджений недостатньо повно, що зумовило вибір теми статті.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Різні аналітичні агенції та міжнародні організації формують свої класифікації та рейтинги країн за різними критеріями і показниками. Досить часто лідерство країн визначають за економічним потенціалом, що вимірюється за допомогою показників валового внутрішнього продукту (ВВП) і валового національного доходу (ВНД). Однак, зазвичай, інші показники для виявлення лідерських позицій у глобальній економіці залишаються недостатньо проаналізовані та досліджені, що зумовило формування цілей статті.

Формулювання цілей статті випливає з аналізу літературних джерел і передбачає:

- вивчення лідерських позицій країн світу за показниками освітньо-наукового та інноваційного рівнів розвитку;

- виявлення причинно-наслідкових зв'язків між рівнями розвитку освіти, науки, стану впровадження інновацій та позицією країни у глобальній економіці;

- формування порівняльної таблиці конкурентних позицій країн у глобальній економіці за рівнем економічного розвитку, якості життя, міжнародної

конкурентоспроможності загалом та ефективністю освітньо-інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лідерство країн у глобальній економіці не є перманентним. Його потрібно постійно підтримувати. Одним із надійних та довгострокових шляхів досягнення глобального лідерства є впровадження інновацій, які створюються людьми. Людський капітал формується в освітньо-наукових закладах. Ось чому, освіта та наука впливають на досягнення конкурентоспроможності організаціями та країнами вцілому. Крім того, освіта та наука дозволяють забезпечувати громадянам достойну роботу, рівень доходів та якість життя. При цьому якість життя потрібно розглядати значно ширше, ніж суто матеріальну забезпеченість, і характеризувати системою показників щодо рівня реалізації життєвих стратегій людей, задоволення їх життєвих потреб тощо. Зростання рівня доходів в економіці дозволяє формувати істотний попит на якісні товари і послуги, забезпечувати значні і місткі ринки збуту інновацій, підвищувати розміри інвестування в освітньо-наукову та інноваційну сфери економіки країни. Інновації полегшують та удосконалюють побут, отже впливають на якість життя населення, формують високі вимоги та підвищені стандарти життя, що змушує організації постійно підвищувати свою конкурентоспроможність. Таким чином конкурентоспроможність освітніх та наукових закладів, виробників продукції на глобальному ринку забезпечує досягнення конкурентного лідерства.

На рис. 1 наведено причинно-наслідкові зв'язки між рівнями розвитку освіти, науки, стану впровадження інновацій та позицією країни у глобальній економіці. Як видно із рис. 1 конкурентне лідерство у глобальній економіці формується під впливом різних чинників, ключовими з яких є рівень розвитку освіти і науки, система підтримки та активізації інновацій в державі. Отже, простежимо наявність потужних світових ВНЗ та рівнями глобальної конкурентоспроможності, інноваційності, економічного розвитку країн світу.

Дослідимо результати рейтингування ВНЗ світу, проведеного QS World University Rankings (@ iReg approved and QS Stars), за результатами 2014-2015 н.р. (табл. 1). Як бачимо ТОП – 20 ВНЗ світу залишається практично незмінною довший період часу, ВНЗ можуть змінювати свої позиції у рейтингу, але ТОП-20 кращих ВНЗ світу не полишають.

Як видно із табл. 1, з 20 ВНЗ 11 розташовані у США, 6 – у Великій Британії, 2 – у Швейцарії, 1 – у Канаді. А за рівнем академічної репутації ВНЗ до країн-лідерів крім вищеперахованих також належать Японія, Китай, Австралія та Сінгапур, які роблять істотні кроки в напрямі розвитку своєї освітньої та наукової діяльності.

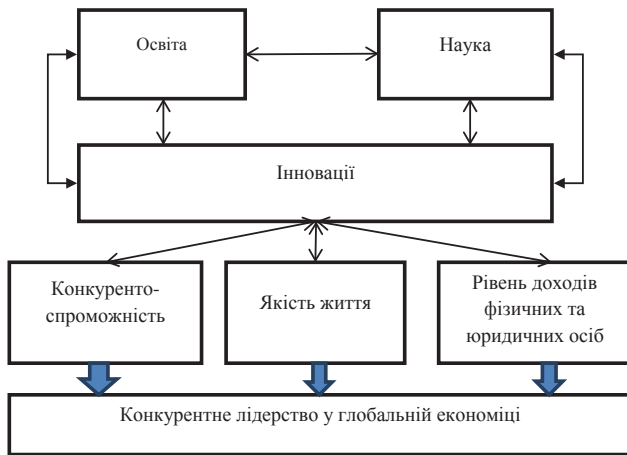

Рис. 1. Освіта, наука, інновації як фактори конкурентного лідерства у глобальній економіці

Таблиця 1

Рейтинг ТОП – 20 ВНЗ світу за результатами 2014-2015 н.р.

ВНЗ	Країни розташування	Рейтингові бали	Ранг	Зміна порівняно з 2013-2014 н.р.
Massachusetts Institute of Technology (MIT)	США	100,0	1.	0
University of Cambridge	Велика Британія	99,4	2.	+1
Imperial College London	Велика Британія	99,4	3.	+2
Harvard University	США	99,3	4.	-2
University of Oxford	Велика Британія	99,2	5.	+1
UCL (University College London)	Велика Британія	99,2	6.	-2
Stanford University	США	98,3	7.	0
California Institute of Technology (Caltech)	США	97,1	8.	+2
Princeton University	США	96,6	9.	+2
Yale University	США	96,5	10.	-2
University of Chicago	США	95,5	11.	-2
ETH Zurich – Swiss Federal Institute of Technology	Швейцарія	95,3	12.	0
University of Pennsylvania	США	94,5	13.	0
Columbia University	США	94,1	14.	0
Johns Hopkins University	США	94,1	15.	-1
Kings College London	Велика Британія	92,9	16.	+4
The University of Edinburgh	Велика Британія	92,8	17.	0
EPFL (Ecole Polytechnique Fédérale de Lausanne)	Швейцарія	92,8	18.	+1
Cornell University	США	92,6	19.	-4
University of Toronto	Канада	92,4	20.	-2

Джерело: [7]

Пропонуємо дослідити позиції країн, в яких розташовані найкращі ВНЗ світу, на предмет їх лідерства у глобальній економіці за показниками

конкурентоспроможності, інноваційності, якості життя тощо.

Цікавим для ознайомлення є рейтингування країн за Глобальним індексом інновацій (Global Innovation Index), особливо з огляду на мету дослідження за такою його складовою як «Людський капітал та дослідження», що враховує показники розвитку початкової та вищої освіти, науки та досліджень (табл. 2).

Як бачимо з табл. 2 за фактором «Освіта» Китай зайняв перше місце, складова «Вища освіта» потужно розвивається в ОАЕ, Сінгапурі, а за фактором «Наука та дослідження» лідирують Південна Корея, США та Фінляндія.

Таблиця 2

ТОП-20 країн світу за Глобальним індексом інновацій у 2014 р.

Ранг	Країни за Глобальним індексом інноваційним	Фактор «Освіта»	Фактор «Вища освіта»	Фактор «Наука та дослідження»
1.	Швейцарія	Китай	ОАЕ	Республіка Корея
2.	Велика Британія	ОАЕ	Сінгапур	США
3.	Швеція	Македонія	Фіджі	Фінляндія
4.	Фінляндія	Фінляндія	Австрія	Данія
5.	Нідерланди	Лесото	Таїланд	Швеція
6.	США	Нова Зеландія	Ізраїль	Японія
7.	Сінгапур	Данія	Австралія	Ізраїль
8.	Данія	Естонія	Люксембург	Австралія
9.	Люксембург	Португалія	Катар	Швейцарія
10.	Гонконг (Китай)	Кіпр	Іран	Німеччина
11.	Ірландія	Нідерланди	Гонконг (Китай)	Велика Британія
12.	Канада	Швеція	Велика Британія	Канада
13.	Німеччина	Словенія	Чорногорія	Австрія
14.	Норвегія	Ірландія	Нова Зеландія	Норвегія
15.	Ізраїль	Мальта	Фінляндія	Франція
16.	Республіка Корея	Велика Британія	Республіка Корея	Сінгапур
17.	Австралія	Хорватія	Греція	Бельгія
18.	Нова Зеландія	Ісландія	Франція	Нідерланди
19.	Ісландія	Бельгія	Ірландія	Португалія
20.	Австрія	Австрія	Швеція	Ісландія

Джерело: [8]

За рівнем міжнародної конкурентоспроможності у 2014-2015 рр. ТОП – 10 країн серед 144 економік світу розташувались наступним чином (табл. 3)

Дані табл. 3 підтверджують думку про те, що освіта і наука лежать в основі досягнення глобальної конкурентоспроможності країн, особливо лідерів рейтингу – Швейцарії, США, Сінгапуру, Фінляндії тощо.

У табл. 4. наведений рейтинг країн за економічним потенціалом та ВВП у 2014 р. Загалом у рейтингу представлено 214 країн. Лідером за величиною ВВП є США, яке переважає Китай майже удвічі. До економічних лідерів також належать

Японія, Німеччина, Велика Британія, Франція, Бразилія, Італія, Індія, Російська Федерація, а також ті країни, в яких загальний обсяг ВВП перевищує 1 трлн дол. США.

Таблиця 3

ТОП-10 країн за загальним рівнем міжнародної конкурентоспроможності та конкурентоспроможності освіти у 2014-2015 рр.

Ранги за загальним рівнем міжнародної конкурентоспроможності	Країни	Країни	Ранги за рівнем міжнародної конкурентоспроможності освіти
1.	Швейцарія	Фінляндія	1.
2.	Сінгапур		2.
3.	США	Нідерланди	3.
4.	Фінляндія	Швейцарія	4.
5.	Німеччина	Бельгія	5.
6.	Японія	ОАЕ	6.
7.	Гонконг	США	7.
8.	Нідерланди	Норвегія	8.
9.	Велика Британія	Нова Зеландія	9.
10.	Швеція	Данія	10.

Джерело: сформовано автором на підставі [9]

Таблиця 4

ТОП 20 країн світу за розміром ВВП у 2014 році

Ранги	Міжнародний код країни	Країни	ВВП, млн. дол США
1	USA	США	17 419 000
2	CHN	Китай	10 360 105
3	JPN	Японія	4 601 461
4	DEU	Німеччина	3 852 556
5	GBR	Велика Британія	2 941 886
6	FRA	Франція	2 829 192
7	BRA	Бразилія	2 346 118
8	ITA	Італія	2 144 338
9	IND	Індія	2 066 902
10	RUS	Російська Федерація	1 860 598
11	CAN	Канада	1 786 655
12	AUS	Австралія	1 453 770
13	KOR	Корея, Республіка	1 410 383
14	ESP	Іспанія	1 404 307
15	MEX	Мексика	1 282 720
16	IDN	Індонезія	888 538
17	NLD	Нідерланди	869 508
18	TUR	Туреччина	799 535
19	SAU	Саудівська Аравія	746 249
20	CHE	Швейцарія	685 434

Джерело: [10]

Серед існуючих систем показників сталого розвитку країни можна чітко прослідкувати індикатори, що комплексно відображають рівень та якість життя населення. До поширених і відомих показників оцінювання якості життя як критерію сталого економічного розвитку належать: індекс людського розвитку, ІЛР (англ. Human Development Index, HDI); індекс якості життя, що зараз має назву Where-to-be-born Index (розрахований консалтинговою компанією Economist Intelligence Unit, EIU); індекс якості жит-

тя (англ. Better Life Index), розрахований за методикою ОЕСР; міжнародний індекс щастя (англ. Happy Planet Index); валове національне щастя (англ. Gross National Happiness) та ін. Залежно від значення ІЛР країни прийнято класифікувати за рівнем розвитку: дуже високий (42 країни), високий (43 країни), середній (42 країни) і низький (42 країни). У ТОП-10 країн за Індексом людського розвитку в 2014 р. увійшли Норвегія, Австралія, Швейцарія, Нідерланди, США, Німеччина, Нова Зеландія, Канада, Сінгапур, Данія [11]. Ці країни-лідери мають розвинуту систему освіти і науки, тому і не дивно, що входять до десятки найкращих за Індексом людського розвитку, не змінюючи свої позиції в цьому рейтингу протягом останніх років. Найбільші темпи приросту за цим індексом демонструє Сінгапур (+3 позиції за рік). У 2013 році Economist Intelligence Unit проводила дослідження, щоб з'ясувати, які країни мають найвищу якість життя. Дослідження показало, що Швейцарія є найкращою країною, в якій варто було б народитися в світі в 2013 році. Далі йдуть Австралія, Норвегія, Швеція, Данія, Сінгапур, Нова Зеландія, Нідерланди, Канада, Гонконг. США займає 16 позицію, а Україна – 78-е місце серед 80 країн світу [12].

Проаналізувавши рейтинги країн світу, сформовано порівняльну таблицю конкурентних позицій країн у глобальній економіці за рівнем економічного розвитку, якості життя, міжнародної конкурентоспроможності загалом та ефективністю освітньо-інноваційної діяльності (табл. 5) і виявлено, що за показником освіти лідирують США, Британія, Швейцарія; за показником конкурентоспроможності – Швейцарія, Сінгапур, США; за інноваційністю економіки – Швейцарія, Велика Британія, Швеція, а за розвитком економіки знань – США, Швеція, Японія. Високу якість життя стабільно демонструють Скандинавські країни, зокрема Норвегія, а також Швейцарія та Австралія.

Висновки та пропозиції. Становлення глобальної економіки зумовлює формування конкурентного лідерства окремих країн та регіонів. Питання виявлення ключових факторів досягнення ними лідерських позицій у період глобалізації є актуальним для тих країн, які ще шукають свій шлях до глобального інтегрування та ніші конкурентного лідерства у глобальній економіці. Дослідження показало, що ключовими факторами завоювання тривалих і надійних конкурентних переваг на глобальних ринках сучасними країнами-глобалізаторами є освіта, наука та впроваджені на цих основах інновації. Виявлена наявність тісного зв'язку між рівнями економічного розвитку, конкурентоспроможності країни та рівнями якості освіти і науки, інноваційності економіки та якості життя населення. У статті проаналізовані рейтинги країн за різними критеріями, сформовано порівняльну таблицю конкурентних позицій країн у глобальній економіці за рівнем економічного розвитку, якості життя, міжнародної конкурентоспроможності загалом та ефективністю освітньо-інноваційної діяльності. Все це дало можливість зробити висновок, що країни лідери у глобальній економіці забезпечують собі такі позиції завдяки турботі і підтримці освіти, науки та розбудові системи впровадження інновацій. Це в свою чергу забезпечує їм можливість стабільного економічного зростання та підвищення якості життя своїх громадян. Так, за спільними прогнозами UN/DESA (підрозділу ООН з соціально-економічного розвитку), UNCTAD та інших міжнародних інституцій [13] країни-лідери розглянутих у статті рейтингів забезпечать собі стабільний ріст ВВП на

Порівняльна таблиця конкурентних позицій країн у глобальній економіці за рівнем економічного розвитку, якості життя, міжнародної конкурентоспроможності загалом та ефективністю освітньо-інноваційної діяльності

Країни	Ранги за рейтингами									
	ВВП ¹	Глобальний індекс конкурентоспроможності ²	Рівень міжнародної конкурентоспроможності вищої освіти ³	Індекс економіки знань ⁴	Глобальний індекс інновацій ⁵	Кількість ВНЗ у ТОП-20 світу ⁶	Кількість ВНЗ у ТОП-20 світу ⁷	Індекс розвитку людського потенціалу ⁸	Індекс якості життя ⁹	Індекс якості життя ¹⁰
США	1	3	7	12	6	1	1	5	16	7
Китай	2	28	12*	13	10	-	6	15*	10*	н/д
Японія	3	6	21	22	21	-	5	17	25	20
Велика Британія	5	9	19	14	2	2	2	14	27	12
Канада	11	15	18	7	12	4	4	8	9	5
Австралія	12	22	11	9	17	-	6	2	2	1
Швейцарія	20	1	4	10	1	3	3	3	1	6
Сінгапур	36	2	2	23	7	-	6	9	6	н/д

Примітки: 1 – Gross Domestic Product Ranking. The World Bank, 2014. 2 – Global Competitiveness Index, GCI, 2014-2015. 3 – складова «Вища освіта» у Global Competitiveness Index, GCI, 2014-2015. 4 – World Knowledge Competitiveness Index, 2012. 5 – Global Innovation Index, GII, INSEAD, 2014. 6 – QS World University Rankings 2014-2015, QS Stars. 7 – рейтинг ВНЗ ТОП-20 за показником «Академічна репутація» QS World University Rankings, 2014-2015. 8 – Human Development Index, HDI, 2014. 9 – Where-To-Born Index, раніше Quality-Of-Life Index від Economist Intelligence Unit, EIU, 2013. 10 – Better Life Index від ОЕСР, 2014.

* окремі провінції займають різні позиції у рейтингу, взято найвищий ранг з розрахованих по Китаю

2015-2016 рр.: США та Японія до 2,8% річних, Канада до 3,1%, Швеція до 3,4%, Швейцарія та Велика Британія до 2,6%, Австралія до 2,4%. Саме ці країни і надалі стабільно підтримують свої конкурентні позиції у глобальній економіці, стимулюючи та прискорюючи глобалізаційні процеси.

Список літератури:

1. Куцик П. О. Глобальна економіка: принципи становлення, функціонування, регулювання та розвитку: монографія / П. О. Куцик, О. І. Ковтун, Г. І. Башнянин. – Львів: Видавництво ЛКА, 2015. – 594 с.
2. Брикова І. В. Ключові фактори формування інноваційних конкурентних переваг національних регіонів в умовах становлення економіки знань / І. В. Брикова // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. праць. Вип. 233. Т. IV. – Д.: ДНУ, 2007. – С. 941-959.
3. Брикова І. В. Детермінанти міжнародної конкурентоспроможності національних регіонів в глобальному економічному просторі / І. В. Брикова // Міжнародна економічна політика: Наук. журнал. Вип. 7 / Гол. редактор Д. Г. Лук'яненко. – К.: КНЕУ, 2007. – С. 5-27.
4. Брикова І. В. Регіональна компонента підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн: автореф. дис... канд. екон. наук / І. В. Брикова. – Київ, 2008 – 24 с.
5. Федірко О. А. Роль інновацій у формуванні конкурентних переваг національної економіки: автореф. дис... канд. екон. наук / О. А. Федірко. – Київ, 2005 – 22 с.
6. Федірко О. А. Інноваційна складова забезпечення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Глобалізація та регіоналізація економічного розвитку». – К.: ІСЕМВ НАН України, 2003.
7. Top Universities | Worldwide university rankings, guides and events. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.topuniversities.com/universities> – Назва з екрану.
8. The Global Innovation Index [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=data-analysis> – Назва з екрану.
9. The Global Competitiveness Report 2014-2015. [Електронний ресурс]: Режим доступу: www3.weforum.org/.../WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf – Назва з екрану.
10. Gross domestic product ranking table 2014. The World Bank. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://databank.worldbank.org/data/download/GDP.xls> – Назва з екрану.
11. ТОП 10 країн за Індексом людського розвитку у 2014 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://hdr.undp.org/en/> – Назва з екрану.
12. Країни, у яких варто народитись у 2013-му році [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://www.rate1.com.ua/ehkonomika/2540> – Назва з екрану.
13. World Economic Situation and Prospects 2015. United Nations, New York, 2015. [Електронний ресурс]: Режим доступу: www.un.org/en/development/desa/policy/wesp/.../2015wesp_full_en.pdf – Назва з екрану.

Литвин И.В.

Национальный университет «Львовская политехника»

ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА, ИННОВАЦИИ КАК КЛЮЧЕВЫЕ ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТНОГО ЛИДЕРСТВА В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ

Аннотация

Установлены страны лидеры, которые стабильно отличаются высоким уровнем развития образования и науки. Проанализированы основные ключевые факторы достижения ими конкурентного лидерства в глобальной экономике. Исследованы рейтинги стран по различным показателям и критериям: глобальному индексу конкурентоспособности, индексу экономики знаний, глобальному индексу инноваций, индексу развития человеческого потенциала и индексам качества жизни.

Ключевые слова: глобальная экономика, лидерство, ключевые факторы достижения глобальной конкурентоспособности.

Lytvyn I.V.

Lviv Polytechnic National University

EDUCATION, SCIENCE, INNOVATION AS KEY FACTORS OF COMPETITION LEADERSHIP IN THE GLOBAL ECONOMY

Summary

The country's leaders that consistently observed a high level of education and science are revealed. The basic key factors in reaching the leadership in the competitive global economy are analyzed. Rankings of countries by various indicators and criteria such as Global Competitiveness Index, Knowledge Economy Index, Global Innovation Index, Human Development Index and Quality-Of-Life Indices are investigated.

Keywords: global economy, leadership, key factors in achieving global competitiveness.

УДК 338.054.23

ТЕНЕВАЯ ЭКОНОМИКА В СТРАНАХ ТАМОЖЕННОГО СОЮЗА

Мазур О.А., Сержанов В.В.

Ужгородський національний університет

В данной статье феномен теневой экономики рассматривается в большей мере как неформальная хозяйственная деятельность. Такой подход позволяет оценивать потенциал детенизации как процесса возвращения бизнеса (законного по содержанию) в легальный сектор. Исследована динамика и отраслевая структура теневой экономики стран-участниц Таможенного союза. Определены ключевые факторы развития за последние 10 лет. Дана характеристика социально-экономическим последствиям теневизации.

Ключевые слова: теневая экономика, Таможенный союз, неформальная занятость, экономическая безопасность, экономическая девиация.

Постановка проблемы. Современная система хозяйственных отношений подвержена влияниям так называемого «теневое сектора». Сложность и глубина связанных с его функционированием социально-экономических явлений обуславливает необходимость разностороннего анализа теневой экономики на уровне государств и международных экономических союзов. Последнее заслуживает особого внимания в условиях глобализации мирового хозяйства, когда теневая приобретает признаки структурированной и комплексной социально-экономической системой, которая подчиняется собственным закономерностям развития. В этой плоскости она представляет угрозу экономической и государственной безопасности страны. По этой причине исследование явлений, связанных с функционированием теневого сектора в Украине и за рубежом требует пристального внимания специалистов в сфере экономики, государственного управления, правовой науки.

Анализ последних исследований и публикаций. Учитывая важность проблемы теневой экономики для Украины, ее исследованию посвящены работы многих отечественных ученых. В частности, необходимо отметить вклад З. Варналия, О. Иваницкой, В. Засанского, Ю. Киржецкого, И. Мазур, В. Мамутова, В. Мандыбуры, В. Поповича, В. Предборского, Т. Тищука, В. Турчинова и других исследователей проблем измерения теневой экономики; экономических, социальных и правовых аспекты ее возникновения; последствий распространения, прогнозирования макроэкономической динамики в краткосрочном горизонте; механизмов детенизации экономики.

Выделение не решенных ранее частей общей проблемы. Отдавая должное вкладу предшественников, отметим, что малоисследованной проблемой остается динамика теневой экономики в условиях экономической интеграции. Ввиду глобализации экономического сотрудничества важность этого вопроса сложно переоценить. Изучение опыта иных